

**Ministerieel besluit tot voorlopige aanduiding van de ankerplaats
Hallerbos - Lembeekbos – Maasdalbos te Halle en Beersel**

DE VLAAMSE MINISTER VAN BESTUURSZAKEN, BINNENLANDS BESTUUR,
INBURGERING, TOERISME EN VLAAMSE RAND,

Gelet op het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 2009 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, gewijzigd bij besluiten van 24 juli 2009, 4 december 2009, 6 juli 2010, 7 juli 2010, 24 september 2010, 19 november 2010, 13 mei 2011, 10 juni 2011 en 9 september 2011;

BESLUIT:

Artikel 1. Hallerbos – Lembeekbos – Maasdalbos te Halle en Beersel wordt voorlopig aangeduid als ankerplaats overeenkomstig de bepalingen van het decreet van 16 april 1996 betreffende de landschapszorg, gewijzigd bij de decreten van 21 oktober 1997, 18 mei 1999, 8 december 2000, 21 december 2001, 19 juli 2002, 13 februari 2004, 10 maart 2006, 16 juni 2006 en 27 maart 2009.

Art. 2. § 1. Het algemeen belang dat de aanduiding verantwoordt, wordt door het gezamenlijk voorkomen en de onderlinge samenhang van de volgende intrinsieke waarden gemotiveerd:

1° natuurwetenschappelijke waarde:

Het Hallerbos en het Lembeekbos herbergen een rijke fauna en flora (waardevolle bosvegetatie), vooral in de brongebieden en beekvalleities, en hebben ook dendrologische waarde. Ook buiten deze bossen zijn er natuurwetenschappelijke waarden, vooral in de bronzones en beekvalleien. De ankerplaats omvat een geologische overgang van het Massief van Brabant in de Zennevallei, naar heuvelruggen van de Formatie van Brussel en een bedekking door leem tijdens het Quartair. Deze geologische doorsnede kan gevisualiseerd worden in verschillende groeves en ontsluitingen – geosites - in de ankerplaats.

2° historische waarde:

Het Hallerbos is een restant van het grote Kolenwoud maar het werd na Ferraris gesplitst van het Zoniënwood. Het was eeuwenlang eigendom van de adel, sinds 1652 van de familie Arenberg. Na Ferraris ontwikkelde zich ten westen van het Kapittelbos een nieuwe concentratie bewoning. De vorm van inplanting van de bewoning langsheen de weg midden het vroegere bos wijst op een ontginningproject van begin 19de eeuw dat nadien niet verder is uitgegroeid. Tijdens de eerste wereldoorlog rooide het Duitse leger het gehele bos, enkel de jonge bomen bleven staan. Na de oorlog werd het bos staats eigendom en werd het in 1932 herbebost, de meeste bestanden zijn dus niet ouder dan 80 jaar.

Het Lembeekbos omvat een voorbeeld van interbellum-aanleg: het wordt doorsneden door een brede vista die vertrekt vanaf een kasteelvilla op het hoogste punt van het domein.

Het voormalige kasteelpark van Lembeek werd aangelegd in het begin van de 17de eeuw bij de bouw van het kasteel, waarvan de fundering nog aanwezig is. De dorpskern van Lembeek vertoont nog veel sporen van de 19de-eeuwse herinrichting van het dorpsplein.

3° esthetische waarde:

Het Hallerbos is een bos met heel wat ondergroei en variatie. Begin mei kleuren duizenden hyacinten de bodem van het Hallerbos blauw, wat een bijzondere aantrekkingskracht uitoefent op wandelaars.

De oude beukenbestanden in Lembeekbos, het bewogen reliëf en de grote vista vanaf het kasteel geven het gebied een bijzondere esthetische waarde.

Het voormalige kasteelpark in de Zennevallei bezit nog een groot aantal elementen uit de verschillende perioden van parkaanleg, zodat, vooral in het westelijk deel, de parkstructuur duidelijk blijft.

4° sociaal-culturele waarde:

De dorpskern van Lembeek getuigt, met de site van het kasteel, van de ontwikkeling die het dorp de afgelopen eeuwen meemaakte.

Elk jaar, op paasmaandag trekt de Soldatenprocessie door Lembeek en de omliggende gemeenten. Deze eeuwenoude Sint-Veronmars is de enige militaire processie in Vlaanderen die zich mag beroepen op een eeuwenoud bestaan. Centraal gegeven in de processie vormt het zilveren schrijn met daarin de overblijfselen van Sint-Veron, patroonheilige van de gemeente.

5° ruimtelijk-structurende waarde:

De Zennevallei vormt de overgang van het Pajottenland naar de Brabantse Ardennen. De deels beboste hellingen en heuvelruggen ten oosten van de vallei vormen belangrijke structurende elementen voor het landschap in dit gebied.

§ 2. De landschapskenmerken die typisch zijn voor de ankerplaats, met inbegrip van de ruimtelijke kenmerken die eigen zijn aan de waarden zijn de volgende:

1° Lembeek en het kasteeldomein van Lembeek

- a) Lembeek bezit een dorpskern met een groot aantal gebouwen daterend van einde 19de eeuw – begin 20ste eeuw, voornamelijk rond het centraal gelegen

Claesplein. Dit ligt voor de vrij indrukwekkende kerk, die in de jaren 1890 heropgebouwd werd. Er zijn in de dorpskern momenteel ongeveer 35 relicten, die extra in de Inventaris Bouwkundig Erfgoed (DIBE) opgenomen zouden moeten worden.

De noordrand van het Claesplein wordt gevormd door karakteristieke centrumbekouwing bestaande uit neoclassicistische burgerhuizen, winkels – soms met bewaarde puien en faïencetegels – en cafés.

De westrand van het plein is een homogeen ensemble van begin 20ste eeuwse huizen met art-nouveaugetinte details, pleinwand, het meest noordelijke huis met een oudere kern (natuursteen in noordgevel).

De zuidrand van het Claesplein is minder gaaf, slechts één of twee winkels zijn hier voldoende bewaard;

- b) Ten noordwesten van het Claesplein ligt de relatief grote pastorie, samen met de indrukwekkende kerk waarschijnlijk verwijzend naar het belang van de toenmalige parochie : groot Mariabeeld in nis, voortuin met o.a. 2 kornoeljes (*Cornus sp.*) langs pad, met aansluitend 2 begin 20ste eeuwse huisjes. Iets verder noordelijk ligt er een gang met Sint-Veroonsbron (Den H. Veronus heeft deze fonteyn doen springen binnen zyn leven met de gratie Gods. B.V.O) en een poortje : mogelijk was dit de vroegere toegang tot de pastorietuin;
- c) Ten oosten van de kerk ligt het Stevens-De Waelplein, dat vergroot werd gedurende de 20ste eeuw. De noordrand van dit plein wordt gevormd door een feestzaal en een school. De oostrand wordt ingenomen door een ruime villa in een grote, mogelijk oudere tuin; de zuidrand is minder gaaf, maar bezit aan de oostpunt wel een indrukwekkend en beeldbepalend U-vormig dubbelhuis met schamppaal op de hoek. Langs dit dubbelhuis is de verbinding van de dorpskern met de kasteelsite en de rest van de ankerplaats mogelijk;
- d) De Bondgenotenstraat – verbinding dorp-kasteel – is een eenzijdig bebouwd met eenvoudige lintbebouwing. De huizen met huisnummers 2 en 10 zijn nog gaaf.
- e) De Malheidebrug, voetbrug over het kanaal Brussel-Charleroi met een spanwijdte van 44.5m, ontworpen in 1944 door Carlos Wets (SETRA) en uitgevoerd in 1947 door Gustaaf Magnel. Het ontwerp gebruikt een innovatief type voorgespannen beton, dat nadien waarschijnlijk nergens meer gebruikt is, wat de brug een uniek voorbeeld maakt in de evolutie van voorgespannen betonnen constructies.
- f) In het kasteeldomein van Lembeek vinden we een indrukwekkende stapeling van erfgoedwaarden o.a. monumentaal bomenbestand, een prieeltje van geknotte platanen, een vista richting Malakofftoren, padenstructuur, ed.;
- g) Tot voor enkele jaren was de Malakofftoren trouwens nog te bewonderen vanaf het jaagpad. Sterke verbossing van het talud heeft niet alleen het zicht op het bouwwerk onttrokken, maar verbreekt ook de vista over de tuin naar het kasteel van Lembeek, waar het deel van uitgemaakt heeft;
- h) Door de verbreding van het kanaal in 1932 werd de kanaaltunnel gesloopt en moesten ook de bruggen aangepast worden. Het afgegraven materiaal en puin afkomstig van de vroegere kanaaltunnel werd gestort in het natuurgebied 'De grote Zenne'.

- Ongeveer een 10 m² puin – arkosesteen afkomstig van de sloop van de kanaaltunnel – werd in 2011 heropgegraven voor de restauratie van de sacristie van de Sint-Martinusbasiliek te Halle;
- i) Het Malheidebruggetje werd vervangen door een betonnen brug die tijdens de achttien daagse veldtocht in mei 1940 door de Engelsen, tezamen met de brug aan het sas van Lembeek opgeblazen werd. De doorgangen onder de brug van het oorspronkelijk Malheidebruggetje en de kanaaltunnel bestaan nog en was destijds bestemd voor de paarden;
  - j) Elk jaar, op paasmaandag trekt de Soldatenprocessie door Lembeek en de omliggende gemeenten. Deze eeuwenoude Sint-Veronmars is de enige militaire processie in Vlaanderen die zich mag beroepen op een eeuwenoud bestaan. Centraal gegeven in de processie vormt het zilveren schrijn met daarin de overblijfselen van Sint-Veron, patroonheilige van de gemeente;
  - k) In de vijftigerjaren werd er ter hoogte van Lembeek een overlaatstation aangelegd op het kanaal Brussel-Charleroi. Hierbij werd de Zenne gedeeltelijk rechtgetrokken;
  - l) Zoals bij de meeste gemeenten lag het vroegere kerkhof van Lembeek rond de kerk. In 1846 werd een nieuw kerkhof in gebruik genomen buiten de bebouwde kom;
  - m) Bouwkundig erfgoed opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed ('Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen', boekdeel n2 – Vlaams-Brabant – Halle-Vilvoorde (1975) :
    - i. Halle (Lembeek), Claesplein 15 en 16 : 5de afdeling, sectie C, perceelnr. 101/2 E en 101/2 F – Rijkhuizen : voorheen één gebouw, mogelijk opklimmend tot de 18de eeuw (topstuk en afwerking met voluten in de zijgevel), achteraf gecementeerd, verhoogd en in verschillende woningen verdeeld (ID 39599);
    - ii. Halle (Lembeek), Stevens-de Waelplein 1 : 5de afdeling, sectie C, perceelnr. 179 A – Parochiekerk Sint-Veronus : breukstenen gebouw met westertoren, driebeukig schip en uitspringend transept in neogotische stijl uit einde 19de eeuw, doch met een gotisch koor uit einde 15de - begin 16de eeuw; twee rechthoekige traveeën uitlopend op een vijfzijdige sluiting; kruisriboverwelling. Mobilair : Glasramen gedateerd 1897. Renaissance gisant van Sint-Veronus (16de eeuw); beeldhouwwerk behorend tot de volkskunst, uit de 15de eeuw, Sint-Laurentiusbeeld, en 16de eeuw, Sint-Job; Christus op de kouden steen (ID 39596 – OB000325).
  - n) Archeologische sites, opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) :
    - i. CAI-nr. 1501 : Kasteel van Lembeek, Late Middeleeuwen, het kasteel zou teruggaan op een motte;
    - ii. CA-nr. 2664 : Sint-Veronuskerk, Laatmiddeleeuwse kerk, enkel koor is nog origineel, rest is verbouwd in de 19de eeuw.
  - o) Houtig erfgoed :
    - i. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 R, opgaande Gewone plataan (*Platanus x hispanica*) – stamomtrek 355(150) (1);
    - ii. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Gewone plataan (*Platanus x hispanica*) – stamomtrek 412(150) (5);

- iii. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 R, opgaande Zilverlinde (*Tilia tomentosa*) – stamomtrek 371(150), ent op 60 (9);
- iv. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 R, opgaande Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicia') – stamomtrek 383(150) (13);
- v. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 R, opgaande Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicia') – stamomtrek 431(150) (16);
- vi. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 R, opgaande Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicia') – stamomtrek 328(150), ent op 300, enorme entknobbel (19);
- vii. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Gewone plataan (*Platanus x hispanica*) – stamomtrek 390(150) (21);
- viii. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Gewone beuk (*Fagus sylvatica*) – stamomtrek 394(150), ent op 140 (23);
- ix. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicia') – stamomtrek 353(150) (24);
- x. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) – stamomtrek 360 (150) (25);
- xi. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, geknotte Gewone plataan (*Platanus x hispanica*) – stamomtrek 232(150), knot op 500, dikste ex. van groep van 6, prieeltje vormend (26);
- xii. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Geelhout (*Cladrastis kentukea*), stamomtrek 212 (130) (27);
- xiii. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) – stamomtrek 442(150) (30);
- xiv. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Gewone plataan (*Platanus x hispanica*) – stamomtrek 374(160) (33);
- xv. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Zilverlinde (*Tilia tomentosa*) – stamomtrek 401(150), ent op 100 (41);
- xvi. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Gewone plataan (*Platanus x hispanica*) – stamomtrek 398(150) (44);
- xvii. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicia') – stamomtrek 355(150) (49);
- xviii. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Bruine beuk (*Fagus sylvatica* 'Atropunicia') – stamomtrek 353(150) (59);
- xix. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Gewone plataan (*Platanus x hispanica*) – stamomtrek 351(150) (61);

- xx. Halle (Halle), Kasteeldomein Lembeek : 5de afdeling, sectie C, 246 S, opgaande Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) - stamontrek 404(150), breed uitgaand monumentaal exemplaar (64).

2° Zennebeemden en de groeven Sint-Anna en Rodenem :

- a) Oorspronkelijk maakte de Zenne op het grondgebied van Lembeek enkele sierlijke meanders. De aanleg van het kanaal Brussel-Charleroi (1826–1832), om steenkool uit de bekkens van Charleroi naar Antwerpen te verschepen, heeft het natuurlijke karakter van deze alluviale vlakke ernstig verstoord;
- b) 'De Grote Zenne', plaatselijk ook gekend als 'De Verdronken Toren', is één van deze oude afgesneden Zennemeanders. De heuvelkam is ontstaan door ophogingen bij de aanleg van het kanaal;
- c) Open water wisselt af met rietkragen, verlandingszones en wilgenstruwelen. Centraal hebben zich ruigten en struwelen gevestigd die nu een belangrijke ecologische betekenis hebben. Struwelen met doornige struiken vormen de overgang tussen het bestaande bos en omzomend weiland. Het natuurreservaat 'De Grote Zenne' is ecologisch zeer waardevol gebied en één van de schaarse moerasgebieden ten zuidwesten van Brussel. Het biedt met zijn vijvers, rietkragen, moeras-, oever- en verlandingszones, struwelen en hooilanden een waaier aan biotopen voor een gevarieerde fauna en flora. Je vindt er vele soorten planten en dieren, eigen aan elk biotoop;
- d) De relatief moeilijke toegankelijkheid, omwille van de hoge taluds langs het kanaal, draagt er toe bij dat de recreatiedruk eerder beperkt is;
- e) Langsheen de Malheideweg palen enkele tuinen rechtstreeks aan het natuurreservaat. Ze bezorgen het gebied een minder fraai uitzicht;
- f) Bij verbredingswerken aan het kanaal in 1923 - 1933 werd een groot gedeelte van het huidige natuurreservaat 7 m. opgehoogd met het afgegraven materiaal en puin afkomstig van de vroegere kanaaltunnel. Door deze ophoging is een heuveltje waarop de Malaktofforen in 1854 gebouwd werd en dat vermoedelijk stadswallen suggereert, verdwenen. Hierdoor lijkt het bouwwerk zwaarder en lomper dan op ouder fotomateriaal;
- g) In de meest noordelijke punt van de ankerplaats, daar waar het kanaal ter hoogte van het gehucht Rodenem een zwakke bocht naar het westen maakt, bevindt zich een steengroeve, genoemd naar het gehucht. Het gesteente zichtbaar in deze groeve behoort tot het 520 à 540 miljoen jaar oude Massief van Brabant dat zich uitstrekt van aan de Rijn tot in het westen van het Verenigd Koninkrijk.

Stenen afkomstig uit onder meer deze groeve werden gebruikt bij de aanleg van kasseiwegen en bij de bouw van talrijke monumenten waaronder mogelijk het kasteel en de kerk van Lembeek.

Omdat de site zowel op geologisch als op natuurhistorisch en erfgoedkundig vlak van het allergrootste belang is voert de eigenaar – nv. Waterwegen en Zeekanaal – in samenwerking met de stad Halle en de vzw Natuurpunt momenteel werken uit om de oude steengroeve toegankelijk te maken voor recreanten, natuurliefhebbers, studenten en wetenschappers.

Omwille van de zeldzame ontsluitingsgebieden in Vlaanderen, waar Cambrium zich meestal op aanzienlijke diepte bevindt, is deze steengroeve een uniek stukje erfgoed.

- Recent onderzoek van de vzw Natuurpunt heeft aangetoond dat er in de Zennevallei nog meerdere groeves uitgebaat werden. Sommige zoals de Sint-Anna groeve ter hoogte van de Malheideweg en groeven op het kasteeldomein van Lembeek ter hoogte van het kasteel en de Malakofftoren zijn op een of andere manier nog zichtbaar in het landschap;
- h) Vanop de Malakofftoren en vanaf het jaagpad langsheen het kanaal kan men genieten van weidse panorama's met als eyecatchers de Halse laatgotische Sint-Martinusbasiliek. Het dominante baken in dit panorama is ongetwijfeld de 300 m. slanke VRT-zendmast op het grondgebied van Sint-Pieters-Leeuw;
  - i) Geen bouwkundig erfgoed opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed ('Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen', boekdeel n2 – Vlaams-Brabant – Halle-Vilvoorde (1975));
  - j) Er zijn geen archeologische sites opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris;
  - k) Er werd geen houtig erfgoed geïnventariseerd.

3° Het Lembeekbos en het omgevend agrarische landschap

- a) In 1915 komt het domein in handen van de Leuvense industrieel Destordeur A. Deze liet grootschalige aanplantingen uitvoeren, de vijvers reinigen, het jachtpaviljoen en het boswachtershuis herstellen.
Op zijn initiatief werd, in een zijtak van de Lembeekbosbeek, de vallei op vier plaatsen afgedamd, waardoor er een reeks van vijvers – bospoelen – ontstonden. Plaatselijk werden de bosranden rond de poelen verrijkt met typische parkbomen o.a. Gewone plataan (*Platanus x hispanica*) en Bruine beuk (*Fagus sylvatica 'Atropunicea'*), vermoedelijk om meer structuur en dieptewerking in het park te verkrijgen.
Thans liggen de poelen er verlaten en verland bij, de monniken zijn sinds lang niet meer onderhouden;
- b) In 1936 werd het bos eigendom aan Brien Victor, industrieel en een oud-koloniaal, die een behoorlijk fortuin vergaard had. Op de heuvel met een ontsluiting van Brusseliaanzand liet hij tijdens het interbellum een witgeschilderd, neoclassicistisch kasteel te bouwen.
Tijdens deze periode werd ook de parkstructuur gerealiseerd. Opvallend is de brede, rechte vista, die diagonaal verloopt ten opzichte van de andere boswegen en een vergezicht biedt richting Lembeek. Achter het kasteel is er een kleinere vista die uitzicht geeft naar het zuidoosten.
- c) Het bos is doorsneden door valleien met brongebieden. Er komen holle wegen en taluds in voor. De Bosbeek en de Lembeekbosbeek vinden er hun oorsprong;
- d) Het Lembeekbos heeft wel een opvallende vegetatie met voorjaarsbloeiers. Het bevat indrukwekkende tapijten van de zeldzame Wilde narcis, Wilde hyacint en Lelietje-der-dalen. Het vegetatietype van de oostelijke beekvallei is een soortenrijk bronbostype (*Carici-Fraxinetum*) met o.a. Reuzenpaardenstaart;
- e) Het Lembeekbos ligt hoofdzakelijk op leemgrond met een gevlekte textuur-B horizon, hetgeen wijst op ontginningen in historische tijden. De helling waarop het gelegen is vormt een markante terreinovergang.

Het bos op de hellingen behoort tot het Eiken–Haagbeukenbos (Stellario-Carpinetum) en gaat over tot de zuurdere bostypes nl. Zuur Beukenbos (Fago-Quercetum) en Eiken-Beukenbos (Endymio-Fagetum), waar beukenbos voorkomt met een relatief hoge bedekkingsgraad van beuk.

Bovenaan het bos bevinden zich de zuurdere bostypes met een mengeling van Eiken-Berkenbos (Querco-Betuletum) en commercieel naaldhout;

- f) De Mussenberg is gelegen op de westelijke rand van het hoogterras. Naast het gehucht Congo, een 20ste eeuwse woonuitbreiding, staat hier slechts één groot landbouwbedrijf – Cense de Bonheur - wiens entourage en bouwkundig uitzicht een Pajots karakter heeft. Grote kavels met uitsluitend akkerbouw domineren hier het agrarisch bodemgebruik;
- g) Het Lembeekbos is in het westen en oosten begrensd door een mengeling van weiden en akkers. De randen van de weiden herbergen diverse bosplanten die verwijzen naar oud bos o.m. Bosbingelkruid.
In de graslanden langs de Lembeekbosbeek is Beemdkamgras (Cynosurus cristatus) vrij algemeen;
- h) Alleen de centrale toegangsweg doorheen het Lembeekbos is verhard. Alle andere wegen en paden zijn onverhard en behoren tot de zgn. 'trage wegen';
- i) Bouwkundig erfgoed opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed ('Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen', boekdeel n2 – Vlaams-Brabant – Halle-Vilvoorde (1975) :
  - i. Halle (Lembeek), Sint-Veroonsstraat zn :5de afdeling, sectie E, perceelnr. 201 B - 17de eeuwse kapel met mijlpaal (ID 39602).
- j) Archeologische sites, opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) :
  - i. CAI-nr. 2200 : Kuilen op luchtfoto van Leva 91;
  - ii. CAI-nr. 2201 : Malheide, enclosuere met verhoogde wallen en oostelijke toegang (Leva 98), oude bewoning of oude molenmotte;
  - iii. CAI-nr. 2205 : Kuilen op luchtfoto van Leva 92.
- k) Houtig erfgoed :
  - i. Haag en bosrand met Tweestijlige meidoorn (Crataegus laevigata) en Fladderiep (Ulmus laevis) – plaatselijk voormalig hakhout en spaartelgen van Zwarte els (Alnus glutinosa) en Gewone haagbeuk (Carpinus betulus) (Inventaris autochtone bomen en struiken uitgevoerd in opdracht voor het Agentschap voor Bos en Groen - GROE2007-HA-12);
  - ii. Beekbegeleidend bos en oude haag met o.a. Fladderiep (Ulmus laevis), Rode kornoelje (Cornus sanguinea), Tweestijlige meidoorn (Crataegus laevigata) en Bosroos (Rosa arvensis). Jonge Populus x canadensis langs de beek aangeplant (Inventaris autochtone bomen en struiken uitgevoerd in opdracht voor het Agentschap voor Bos en Groen - GROE2007-HA-13);
  - iii. Houtkant en bosrand langs de beek met o.a. Gewone haagbeuk (Carpinus betulus), Fladderiep (Ulmus laevis) en Bosroos (Rosa arvensis) (Inventaris autochtone bomen en struiken uitgevoerd in opdracht voor het Agentschap voor Bos en Groen - GROE2007-HA-15).

4° Het Maasdalbos en het omgevend agrarisch landschap

- a) Twee droge, met colluviaal leem opgevulde dalen vormen de aanloop naar de brongebieden en de vallei van de Maasdalbeek, die ontspringt in het Maasdalbos.

- Het bos is gelegen aan de westrand van het Brusseliaan plateau waarop ook het Hallerbos gelegen is. Bij het brongebied en langsheen de loop van de Maasdalbeek vormt leperiaan-klei het substraat;
- b) De bodems in het noordoostelijk, hoogst gelegen gedeelte van het bos, zijn droge, lemige of kleiige Brusseliaan-zandgronden met weinig duidelijke profielontwikkeling.
Lager op de hellingen vindt men leem- en zandgronden met klei-zandsubstraat (Brusseliaan of leperiaan) op geringe diepte;
- c) In het Maasdalbos bevinden zich drie geconcentreerde bronzones. Door brondalerosie hebben zich twee amfitheatervormige dalhoofden gevormd. In het middelste bronbeekje werden rond 1960 door de stad Halle twee (bos)poelen aangelegd, door op twee plaatsen een dam op te werpen;
- d) Aan de zuid- en ooststrand liggen twee zandgroeven, de groeve Cromphout en Van Steenberghe, genoemd naar de uitbaters. Door de uitbating van de zavelwinnings zijn, op de randen van de vml. zandgroeven, zeer steile hellingen ontstaan;
- e) Het Maasdalbos is, in tegenstelling met het omliggende Hallerbos en Lembeekbos, niet permanent bebost geweest. Het heeft daarentegen een zeer gevarieerde geschiedenis in grondgebruik gekend.
De gevolgen van het toenmalige beheer laat zich tot vandaag voelen. De typische bosplanten zijn nog steeds gebonden aan zones die min of meer buiten schot bleven;
- f) De stad Halle kocht het Maasdalbos rond 1900-1905 aan omwille van de aanwezigheid van kwelzones voor de ontginning van het gebied als drinkwaterwinning. Hiervoor werden er betonnen winningsgalerijen aangelegd in de kwelzone en tussen de Maasdalbeek en Veugeleer. De toegangspuiten bevinden zich verspreid over het bos.
De waterwinning is maar enkele decennia in bedrijf gebleven en werd stopgezet in 1967.
Doorheen het Maasdalbos loopt de hoofdleiding van de watermaatschappij. Vermoedelijk ligt deze leiding in een vml. waterwinningsgalerij. De leiding is zichtbaar in een gebouwtje aan de oostkant van het bos, langs de Maasdalweg;
- g) Begin jaren '50 is de zandgroeve Cromphout nog in volle uitbating. De groeve Van Steenberghe, aan de oostzijde van het Maasdalbos, is reeds gestopt en beplant.
In 1979 zijn alle zandgroeves verlaten en treedt er spontane bebossing op;
- h) Volgens de Biologische Waarderingskaart wordt de kern van het Maasdalbos gevormd door Zuur eikenbos (Fago-Quercetum) en eiken-beukenbos met wilde hyacint (Endymio-Fagetum) met kleine zones met bronvegetaties. De kruidlaag is zeer soortenrijk.
Palend aan het bos komt grasland voor. Afhankelijk van het gevoerde beheer (besmesting) vinden we hier een soortenrijke tot soortenarme vegetatie.
In de vml. zandgroeve Van Steenberghe werden populieren aangeplant. De kruidvegetatie is erg verrijkt.
Ter hoogte van de vml. zandgroeve Cromphout komt een soortenrijk schraalgrasland voor.
In de Biologische Waarderingskaart van België (BWK) worden de oude boskernen, de zandgroeven en het naastliggende grasland als zeer waardevol beschouwd.

Tijdens een uitgebreide inventarisatie in 1994, uitgevoerd door Vanschepdael H., Verdickt V. en Janssens J. werden in het Maasdalbos 121 soorten waargenomen. Dit hoge aantal is te verklaren door de grote diversiteit bepaald door de pedologie, geologie en grondwatertafel;

- i) De onmiddellijke omgeving van het Maasdalbos bestaat uit een half-open landschap. De omzomende graslanden met oude heggen en bomenrijen in combinatie met steilranden en één enkele hoogstamboomgaard worden als waardevol vermeld op de BWK;
- j) Vanaf Tuimelaar, één van de hoogste punten op de Nijvelsesteenweg, kan je genieten van een prachtig vergezicht met als blikvanger de Halse laatgotische Sint-Martinisbasiliek;
- k) Desmet (1970) meldt in het artikel 'Het Maasdalbos – een natuurreserveaat te Halle' : 'vondsten uit het steentijdperk (Neolithicum) werden ook in het Maasdalbos gedaan en in de omliggende zandgroeven : verschillende stenen werktuigen uit silex, een polijststeen waarop onze voorouders stenen bijlen gingen polijsten, een spinschijfje en aardewerk;
- l) Geen bouwkundig erfgoed opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed ('Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen', boekdeel n2 – Vlaams-Brabant – Halle-Vilvoorde (1975);
- m) Archeologische sites, opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) :
  - i. CAI-nr. 6442 : Hof Ter Plancken Middeleeuwse hoeve.
- n) Er werd geen houtig erfgoed geïnventariseerd.

5° De westelijke valleihelling van de Steenputbeek

- a) De Steenputbeek, die ontspringt in het Hallerbos en verder gevoed wordt door talrijke bronnen, kronkelt in een natuurlijk verloop door weiden, loofbos en voedselrijk moeras. Over haar geheel verloop heeft ze zich diep ingegraven doorheen de verschillende geologische lagen. In de omgeving van de hoeve Plattestein snijdt de beek zich in tot op de harde gesteenten van de primaire sokkel van het massief van Brabant – Devilliaanse kwartsieten.
Stroomversnellingen wisselen af met rustige, diepe gedeeltes;
- b) De Steenputbeek vormt de westelijke grens van het Hallerbos en is tevens een historische bosgrens;
- c) De grens tussen bos en niet-bos is abrupt. De vallei wordt gedomineerd door boscomplexen. Het landschapsbeeld van het asymmetrisch dal ziet er als volgt uit : de steile oosthelling is bebost, de westelijke valleiflank wordt gebruikt door de landbouw. Op heel wat plaatsen zijn mesofiele graslanden en dotterbloemhooilanden aanwezig;
- d) De beek werd aangeduid als een waterloop van derde categorie en heeft een vrij hoog verval;
- e) Volgens Verbesselt J. (1987) zijn de hoeven met hun hofveld gelegen tegen het Hallerbos 'nieuwe winningen - villae novae – uit de 12de – 13de eeuw, gewonnen uit heidegrond of misschien rechtstreeks uit het Hallerbos zelf. Dit zou alleszins het geval zijn voor het Hof te Pipaans en het Hof van Platteborse;
- f) Met uitzondering van het Kesterbeekbos, een paar hoogstamboomgaarden en enkele akkers, is deze westelijke valleihelling van de Steenputbeek in

- gebruik als weide. Hier en daar komen in de weilanden enkele graften – steile hellingsknikken waarop haag of houtkant groeide - voor;
- g) Het uitzicht van de vallei verandert constant naarmate we ons dichterbij de monding begeven. De bronnen van de Steenputbeek moeten we in de Koorickxdelle zoeken. Deze delle werd uitgegraven tijdens de ijstijden en ligt er momenteel droog bij. Het regenwater dringt onmiddellijk door het Brusseliaans zand. Vanaf deze delle tot aan Plattestein stroomt de beek in een vrij uitgesproken V-dal. Van Plattestein naar Vroenenbos wordt dit V-dal steeds vager en meer afgerond om tenslotte ter hoogte van de Weikes te Dworp te eindigen in een golvend landschap;
  - h) Omwille van het open landschap kan je genieten van weidse panorama's;
  - i) In 'De vegetatie van enkele moerassige weilanden te Halle' (1992) meldt DE Caluwe C. dat het weiland langs de Pipaanshoek omvangrijk en een moerassig gedeelte bevat. De diverse bronnen zijn visueel zichtbaar door de groeiplaatsen van Reuzenpaardenstaart. In 1992 werden ongeveer 100 exemplaren van breedbladige en gevlekte orchissen teruggevonden. Heden werden naast deze zeldzame planten nog talrijke andere vochtindicatoren gevonden, waardoor dit perceel als een zeer waardevolle groeiplaats kan beschouwd worden;
  - j) Ter hoogte van hoeve Plattestein, tegen de Steenputbeek, werden botanisch zeer waardevol weiland aangetroffen. Deze percelen zijn zeer drassig en uitsluitend tijdens zeer droge zomers toegankelijk voor vee. Ook hier treffen we zeldzame plantensoorten aan;
  - k) In vergelijking met andere delen van de Steenputbeekvallei zijn het bronmoeras en de omgeving van de Arenbergvijver - een bospoel - uitermate drassig, deze is vermoedelijk ontstaan omdat het brongebied gedwarst wordt door de E 19. Deze vernatting heeft uiteraard zijn weerslag op de avifauna;
  - l) In de vallei van de Steenputbeek komen nog talrijke hoogstamboomgaarden voor. Ze vormen een rijke verzameling van zeldzame, lokale fruitsoorten. Deze grote hoogstamboomgaarden verdwijnen stilaan;
  - m) Een onderzoek naar 'de verspreiding en de typologie van ecologische waardevolle waterlopen in het Vlaamse Gewest', uitgevoerd door de UIA in 1993, benadrukt dat de Steenputbeek over haar gehele loop zeer waardevolle structuurkenmerken heeft. Zowel waterkwaliteit als de ontwikkelingsgraad van de structuurkenmerken zijn bijzonder hoog. De bovenloop heeft het karakter van een bronbeek, is ondiep en vertoont door het grote verval weinig of geen meandering. In de middenloop is de bedding zandig, er is een sterke variatie in diepten. De beek meandert sterk en vormt zacht hellende aangeslibde oevers en goed ontwikkelde stroomkuilen. Stroomafwaarts, bij de aanzet van het Consiencepad, gaan door het aanbrengen van een betuining deze waardevolle structuurkenmerken verloren;
  - n) De uitstekende waterkwaliteit, zeldzaam in Vlaanderen en de grote diversiteit aan biotopen maken de Steenputbeek tot een uitzonderlijk leefgebied van een waardevolle visfauna zoals Beekprik, Rivierdonderpad en Beekforel. De Beekprik (*Lampetra planeri*) is een primitieve vissoort die houdt van helder, stromend water;
  - o) De Kluisbergbron voorzag vroeger de plaatselijke bevolking van drinkwater.

Om aan de steeds grotere vraag naar drinkwater door de Hallenaren te voldoen en rekening houdend met de uitstekende waterkwaliteit van de Steenputbeek, werd na de Tweede Wereldoorlog begonnen met de bouw van een pomphuis aan de Keelbrug. Via een ondergrondse galerij werd het water opgepompt naar een vergaarbekken op het gehucht 'Den Tuimelaar' om daarna via de galerijen van het Maasdalbos de halse bevolking te bereiken.

In de oude waterwinningsgalerij werd reeds meer dan 15 jaar een populatie blinde vlokreeften (*Niphargus orcinus*) waargenomen;

- p) Door de kalkrijkdom van het kwelwater, voornamelijk te wijten aan de aanwezigheid van Brusseliaanse kalkzandsteen in de ondergrond, wordt op sommige plaatsen travertijnvorming of kalktuf (*Cratoneurion*) waargenomen;
- q) De resten van de 18de eeuwse kwartsietuitbating - de uitbating stopte op 22 juli 1773 - zijn nog waar te nemen in de vallei;
- r) Op de grens tussen Halle en Dworp, daar waar de Steenputbeek en de Kapittelbeek samenvloeien, vormen ze de Molenbeek. Aan weerszijden van de Molenbeek ligt het natuurreserveat 'De Weikes', ook 'Steenputbeek' genoemd.

Het gebied wordt 'de Weikes' genoemd omdat de Dworpenaars, die langs het huidige Consciencepad te voet naar Halle trokken, deze wandeling aanduiden als 'langs de weikes'.

Het is een zeer rustig gebied met - aan weerszijden van de beek - uitgestrekte glooiende weiden;

- s) In het erkend natuurreserveat komt het Essen-Elzenbos met Goudveil en Reuzenpaardenstaart, dat gekenmerkt wordt door een uitgesproken voorjaarsaspect.

Reeds vroeg in het voorjaar wordt dit bronmoeras verlevendigd door de heldergele dotterbloemen en in de zomer is het een kleurenpracht met het wit van de moerasspirea en het lichtroze van de valeriaan;

- t) Op de lemige tot zandlemige bodems met ondiepe kwel is er een dominante bedekking met Daslook.

Op de iets hoger gelegen en bijgevolg iets drogere bodems krijgen we de overgang naar Essen-Eikenbos met Wilde hyacint;

- u) In het reserveat komen enkele voedselrijke graslanden voor. De hellingsgraslanden die onder invloed staan van kwel zijn de meest waardevolle. In het grasland, waar het beheer is weggefallen, ontwikkelen zich moerasspirearuigten.

De graslanden op de westelijke valleihelling zijn ontstaan uit akkerland en zijn bijgevolg, mede door de grote variatie in de waterhuishouding, soortenrijk;

- v) De bosflora van het Kesterbeekbos verschilt naargelang de samenstelling van de bosbestanden. Waar naaldhout overheerst is er slechts een ijl of geen bosflora aanwezig. In de loofhoutgedeelten, volgens de WBK behorende tot het Eiken-haagbeukenbos met wilde hyacint, toveren de bosanemonen en de boshyacint de bodemvegetatie om in een wit of lichtblauw bloementapijt. Vegetatieopnamens uitgevoerd door I. BRICHAU (1994) vermelden 'alluviale bossen, dikwijls beplant met populieren en beschikkend over een uitgesproken lenteaspect'.

Centraal in het gebied werd een zijbeek van de Steenhoutbeek meerdere keren opgestuwd, waardoor twee bospoelen ontstaan;

- w) Bouwkundig erfgoed opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed ('Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen', boekdeel n2 – Vlaams-Brabant – Halle-Vilvoorde (1975) :
  - i. Beersel (Dworp), Alsebergsesteenweg 639, 3de afdeling, sectie E, 215 E : 'Hof ten Steen' - min of meer haaks op de straat ingeplante, langgerekte vleugel samengesteld uit een hoog woonhuis met lagere aanbouw (vermoedelijk begin 18de eeuw) en een watermolen (1803) onderling verbonden door een korte verbindingsvleugel (na 1860) (ID 200058 – OB 001608 en OB 001609).
- x) Archeologische sites, opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) :
  - i. CAI-nr. 1867 : Pijpanshof, hoeve uit de Late Middeleeuwen;
  - ii. CAI-nr. 3034 : Holweg Kesterbeekbos – Vroenbos, losse vondst, neolithicum (fragment geslepen bijl);
  - iii. CAI-nr. 3035 : Afvalkuilen met Vroeg-Romeins materiaal, gevonden bij aanleg verkaveling, ten zuidwesten ervan zijn de sporen nog onaangeroerd.
- y) Houtig erfgoed :
  - i. Beersel, 3de afdeling (voorheen Dworp), sectie E, perceelnrs. 209 N, 209 M, 211 H, 212 D, e.v. bomenrij van (13) Schietwilg (*Salix alba*) en (8) Zomereik (*Quercus robur*) langsheen de Kapittelbeek (Consciencepad). De stamomtrek varieert van 250 (150) tot 440 (150).

6° Het Hallerbos

- a) Het Hallerbos is gelegen ten zuiden van Dworp en ten zuidoosten van Halle. Het is een restant van het zogenaamde grote kolenwoud en vormde één geheel met het Lembeekbos en het Zoniënwoud, waarvan het twee eeuwen geleden afgesplitst werd. Het terrein is sterk heuvelend, waardoor markante terreinovergangen voorkomen met holle wegen en taluds.
- b) Binnen de grenzen van het Hallerbos werden er vier bosreservaten aangeduid : Kluisberg, Jansheideberg, Vallei van de Hallebeek en Vroenenbos. Samen vormen ze het bosreservaat Hallerbos en hebben een oppervlakte van ongeveer 100 ha;
- c) In en rondom het Hallerbos wordt het landschap bepaald door een vrij vlak massief, dat ongeveer 120 m boven de zeespiegel ligt. Het wordt in de richting noord-zuid doorsneden door vier, vrij scherp ingesneden valleitjes, waarin de Steenputbeek, de Kapittelbeek, de Hallebeek en de Zoniënbosbeek ontspringen. De Steenputbeek vormt de westelijke grens van het bos. De bronnen van de Kapittelbeek bevinden zich in de bosreservaten Kluisberg en Vroenenbos. De Hallebeek of Rilroheidebeek ontspringt in het domeinbos zelf en de Zoniënbosbeek vormt de oostelijke grens van het Hallerbos (taalgrens);
- d) Door de gevarieerde reliëfvormen heeft het Hallerbos geen monotoon boskarakter. De bosgezichten zijn zeer afwisselend. Diriken P. (1998) geeft een overzicht van de voornaamste stadia van het ontstaan van beekdalen of dellen in het Hallerbos;
- e) Dankzij het feit dat het plateau al van oudsher bebost is, zijn er sinds de jongste ijstijd weinig wijzigingen opgetreden in het afwisselende reliëf. Wel

hebben de oudste wegen in het bos zich ontwikkeld tot diep ingesneden holle wegen.

Het semi-permanent karakter heeft gezorgd voor een grote rijkdom aan fauna en flora. Het Hallerbos heeft een zeer grote variatie bomen hoewel ze voor het grootste deel uit eik en beuk bestaat. Het is een mooi bos met heel wat ondergroei die voor heel wat afwisseling zorgt. Delen van het bos worden aangeduid met toponiemen zoals Kluisberg, Pipaanshoek en Tranendal;

- f) In 1767 werd de toelating gegeven om de uitbating van de steengroeve langsheen de Steenputbeek op te starten. Het ontgonnen materiaal - kwartsietblokken/kasseistenen - werd gebruikt voor het verharderen van wegen. In het Hallerbos werd o.a. de Hallerbosstraat hiermee geplaveid. Ondertussen zijn deze kasseistenen verdwenen onder een laag asfalt.

De uitbating van de steengroeve stopte in 1773, na het verstrijken van de 6-jarige concessie.

De resten van deze 18de eeuwse kwartsietontginning zijn nog steeds waarneembaar en kregen de naam Steenput. Ook de Steenputbeek werd ernaar genoemd.

Op de rand van de steengroeve is nog een puinhevel te zien. Intussen beplant met naaldhout en nauwelijks te onderscheiden van het omgevende landschap;

- g) Vanaf het begin van de 19de eeuw ontwikkelde zich ten westen van het Kapittelbos, het noordelijk deel van het Hallerbos, een nieuwe woonkern. De vorm van inplanting van de bewoning langsheen de weg midden het vroegere bos wijst op een ontginningsproject uit het begin van de 19de eeuw dat nadien niet verder is uitgevoerd.

In dit deelgebied van ankerplaats APV.005 komen enkele oude straatgehuchten voor o.a. Dries en Vroenenbos. In het noordoostelijk deel ligt het gehucht Keldergat;

- h) In het bos komen nog een aantal klassieke structuren voor die aan parkaanleg herinneren. In het zuidelijk deel ziet men een stervormig wegenpatroon, dat vermoedelijk pas op het einde van de 19de eeuw aangelegd werd;

- i) Tijdens de Eerste Wereldoorlog werd het gehele bos door de Duitse bezetter kaalgekapt, enkel de jonge bomen bleven staan. Het hout werd via een gelegenheidsspoor afgevoerd naar het kanaal te Lembeek en verscheept.

Na de oorlog werd het bos staats eigendom. In 1932 werd het herbebest : de meeste bomen zijn dus niet ouder dan 80 jaar;

- j) Een deel van het Hallerbos werd van het complex afgezonderd door de aanleg van de snelweg Brussel-Parijs;

- k) Het Hallerbos heeft een grote ecologische waarde en potentie door de relatief grote oppervlakte en voorgeschiedenis (oud bos).

In de valleien komen door de hoge waterstanden, vegetaties voor uit het Elzen-Vogelkersverbond (Alno-Padion) en Essen-Elzenbos met goudveil (Cairici-Fraxinetum). In de meeste gevallen zijn deze vegetaties, afhankelijk of ze al dan niet voorkomen in de onmiddellijke omgeving van een bron, gemengd met typische soorten uit het Essenbronbossoorten of Eiken-Haagbeukenbossoorten.

In vele gevallen zijn deze valleitjes smal en is er een sterke gradiënt waardoor de watergebonden vegetaties er lintvormig voorkomen.

Het hyacintrijke Eiken-Haagbeukenbos (Endymio-Carpinetum), is het meest in het oogspringende en het meest typische bostype van het Hallerbos. Dit hyacintrijke Eiken-Haagbeukenbos ligt aan de noordoostelijke grens van het verspreidingsgebied van de Wilde hyacint.

Het Hallerbos is in de eerste helft van de maand mei op z'n fraaist : onder een intens groen gewelf van nog net niet gesloten boomkronen, ontrolt de natuur dan haar prachtig blauwe tapijten van miljoenen Wilde hyacinten. Een lust voor het oog, maar ook voor de neus, want de bloemen verspreiden een frisse, delicate geur.

Afhankelijk van de voedings- en de vochtigheidsgraad van de standplaats, invloed van kalkhoudende kwel of drogere en zure plekken komen naast de typische soorten, ook een daslookrijke, bosanemoonrijke of meiklokjesrijke vorm voor.

Hyacintrijk beukenbos (Endymio-Fagetum) treffen we in het Hallerbos vooral aan op de overgang van leem naar zandige bodems, m.n. bij de overgang van voedselrijkere naar voedselarme bodems. In dit bostype nemen zuurtolerantere en zuurminnende soorten de overhand. De tapijten met Wilde hyacint worden hier ijler. Vooral Adelaarsvaren, Braam en Brede Stekelvaren nemen hun plaats in.

Op de zeer droge, gepodzoliseerde zandbodems en de droge zandleembodems, m.n. de zandige koppen en hellingen, komt het (Winter)Eiken-Beukenbos voor. Ook hier bestaat de kruidvegetatie uit zuurtolerante en zuurminnende soorten.

Op de hoger gelegen delen zijn vlekken droge zandgrond aanwezig waar de ontwikkeling van heidevegetaties reëel is. Heischraal grasland is te vinden op een kleine open plek die thans ingericht is als lig- en speelweide (picknickweide).

Op enkele zeer voedselarme, droge en zure zandkoppen in het bosreservaat 'Jansheideberg' komen vegetaties voor gekenmerkt door het voorkomen van Bochtige smele en Pijpestrootje (Betulo-Quercetum)

Gelijkaardige droge heideterreinen die aansluiten bij dit zure Eiken-Berkenbostype komen voor in het Kapittelbos.

De schralere graslandtypes zijn te vinden in de perceelsranden of op taluds.

Op de hellingen en zandige heuvelruggen werd vooral Grove en Zwarte den aangeplant. De ondergroei beperkt zich tot enkele soorten en is eerder schraal.

Op heel wat plaatsen zijn mesofiele graslanden (Arrhenatherion) en dotterbloemhooilanden (Calthion) aanwezig;

- l) De waterkwaliteit en de ontwikkelingsgraad van de structuurkenmerken van de beken die in het Hallerbos ontspringen is bijzonder hoog. Bovendien is ook de eco-hydrologische relatie tussen beken en hun omgeving nog intact. De natuurlijke structuurdiversiteit is zeldzaam voor Vlaanderen (UIA, 1993). De Kapittelbeek, de Steenputbeek en de Hallebeek, waarin de in Vlaanderen kwetsbare Beekprik en zeldzame Rivierdonderpad nog voorkomen (Kuijken, 1999), hebben er een brongebied.

Tevens is het op Europees vlak zeldzame habitat 'Kalktufbronnen met tufsteenformatie' (Cratoneurion) aanwezig;

- m) Ter hoogte van de Platanendreef/Eikendreef werd de Kapittelbeek opgestuwd zodat er een vijver/bospoel ontstond : de Kapittelvijver;

- n) In het Hallerbos vinden we een indrukwekkende stapeling elementen met erfgoedwaarde :
- i. In 1779 beslisten het Kapittel en de hertogen van Arenberg om de onverdeeldheid over het Hallerbos op te lossen. Er werden 24 piramidevormige, arduinen grenspalen geplaatst met de gebeitelde opschriften SW (St.-Waltrudis) en AR (Arenberg). Dit gebeurde over een afstand van 2646,70 m., haakvormig doorheen het Hallerbos.
Van de oorspronkelijk 24 zware natuurstenen grenspalen - ca. 825 kg. - zijn er nog steeds 20 te zien;
  - ii. Aan de grenspaal 6, ter hoogte van Kluisberg, bevond zich vroeger langs de kant van SW een houten staafkapelletje met een beeld van de Heilige Waltrudis - met gouden staf en kruis. Spijtig genoeg is dit beeldje kapot gevallen.
Later werd door Lea FELIS, een plaatselijke beeldhouwster, een eigentijdse kopie gemaakt dat geplaatst werd in een boomkapelletje in de buurt van de Kapittelvijver. Dit kapelletje is ondertussen vernield. Ook dit beeldje is verdwenen;
  - iii. Op twee plaatsen zijn in het Hallerbos boswallen beplant met een oude knothaagbeukenrij geïnventariseerd. De boswallen van resp. 472 m. en 688 m. zijn terug te vinden in het noordoosten van het bos bij de overgang van bos naar weiland en in het zuidoosten van het bos, op de gewestgrens en de Veertigbunderdreef.
Boswallen zijn door de mens opgeworpen, langgerekte aarden wallen met aan beide zijden een greppel. Ze werden aangelegd als wild- of veekering, als perceelsscheiding en omwille van het knothout als leverancier van geriefhout.
Deze boswallen fungeerden als grensaanduiding met resp. de gemeenten Dworp en Wouters-Brakel (Waals Gewest);
  - iv. Op de Vlasmarktdreef, ter hoogte van een driesprong, bevindt zich een zandgroeve. Het zand voor de aanleg van de boswegen werd er ontgonnen. Men ziet er heel duidelijk de opbouw van de onderliggende bodemlagen. De gelaagdheid van de verschillende zandlagen komt hier goed tot zijn recht ten gevolge van de aanwezige ijzeroxide. Onderaan zie je de meer kleiige zanden van het Boven-leperaan;
  - v. In de vallei van de Steenputbeek, ter hoogte van hoeve Plattestein, bevond zich vroeger een steengroeve, waar van 1767 tot 1773 kwartsieten ontgonnen werden met het oog op de aanleg van de steenweg Brussel-Bergen. Deze plek staat nog steeds bekend als de Kristalberg. Met de kwartsieten uit het Hallerbos werden later ook meerdere verharde boswegen geconstrueerd;
  - vi. Tussen de Keelbrug (Rode Amerikaanse Eikendreef) en de steengroeve bevindt zich een oude ondergrondse galerij. Via een waterput kon men vroeger via deze gang een hele afstand overbruggen en zo in de weide ter hoogte van hoeve Plattestein uitkomen.
Om aan de steeds grotere vraag naar drinkwater door de Hallenaren te voldoen en rekening houdend met de uitmuntende waterkwaliteit van de Steenputbeek, werd na de Tweede Wereldoorlog begonnen met de bouw van een pomphuis aan de Keelbrug. Via de ondergrondse galerij werd het water opgepompt naar een vergaarbekken op het gehucht 'Den

- Tuimelaar' om daarna via de galerijen van het Maasdalbos de Halse bevolking te bereiken;
- vii. Het jachtpaviljoen dateert van het begin van de 20ste eeuw en werd door de Arenbergs gebouwd op de kruising van de Rode Amerikaanse Eikendreef en de Vlasmaktdreef. Op de topografische kaart van 1906 was het gebouw reeds te zien. Het werd grondig verbouwd eind jaren zeventig;
  - viii. Zeer lokaal werden rabatten gegraven, maar deze worden reeds lang niet meer onderhouden en hebben bijgevolg hun waterafvoerend karakter verloren;
  - ix. Verspreid over het bos zijn er ook nog verschillende sporen zichtbaar van de twee wereldoorlogen :
    - a. Ter hoogte van de Acht Dreven zijn er in het bos nog overblijfselen te zien van loopgraven uit 1938, die werden uitgegraven door Antwerpenaars uit het Belgische leger met de bedoeling er de Duitsers tegen te houden;
    - b. Halverwege tussen de Hallebeek en de Zoniënbosbeek, langsheen de Veertigbundersdreef, was tijdens WO I een werkplaats in gebruik waar hout werd gezaagd en bewerkt. Op het terrein is dit nog te zien aan een verzakking in het reliëf van 200 m op 500 m, met aansluitend een duidelijk herkenbare afwateringsgeul;
    - c. Net ten noorden van de E 19, ter hoogte van de parking, ligt nog een restant van een vml. ijzeren weg. Er lagen sporen om het hout af te voeren via de Vlasmaktdreef richting kanaal Brussel-Charleroi;
  - o) Een laatste belangrijk historisch element in het Hallerbos zijn twee prehistorische grafheuvels. Ze zijn zichtbaar als twee circulaire ophogingen uit de vroege bronstijd. Ze zijn vermoedelijk in het begin van de 20ste eeuw onderzocht door Cumont (?).
 Eén van de grafheuvels is omringd door een bospad, de Rode Amerikaanse Eikendreef, die de Keelbrug met het bospaviljoen verbindt. Dit pad is rondom de ophoging tot op een diepte van ca. 0,5 m. onder het niveau van het bodemoppervlakte uitgegraven. In de lengteas van de weg is de basis van de grafheuvel ingesneden zodat het grondplan ervan niet meer rond is maar elliptisch. In dezelfde as is de grafheuvel door wandelaars, fietsers en joggers licht uitgehold.
 De tweede grafheuvel, die tussen bomen ligt, is ca. 0,5 m hoog en vertoont de vorm van een regelmatige cirkel van ca. 20 m diameter;
  - p) In dit deelgebied komen enkele goed gestructureerde holle wegen voor;
  - q) Niettegenstaande bij de naamgeving van vele weg en paden in het Hallerbos verwezen wordt naar dreef, is er slechts één weg met een uitgesproken dreefaspect : de Lindendreef.
  - r) Bouwkundig erfgoed opgenomen in de inventaris bouwkundig erfgoed ('Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen', boekdeel n2 – Vlaams-Brabant – Halle-Vilvoorde (1975) :
    - i. Halle (Halle), Kapittel 31 : 2de afdeling, sectie I, perceelnr. niet gekend - Kleine éénlaagse hoeve onder zadeldak (pannen), uit de 19de eeuw, gelegen te midden van een boomgaard. Gewitte baksteenbouw met gepikte plint (ID 76312);
    - ii. Halle (Halle), Kapittel 9 : 2de afdeling, sectie I, perceelnr. niet gekend - Eénlaags boerenhuis van drie traveeën uit de 19de eeuw. De houten

- deur- en vensteromlijstingen evenals de houten verankeringen wijzen op vroegere leembouw, heden vervangen door witgeschilderd en gecementeerd baksteenmetselwerk (ID 76310);
- s) Archeologische sites, opgenomen in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) :
- i. CAI-nr. 1484 : Grafheuvel 1, grafheuvel uit vroege bronstijd;
  - ii. CAI-nr. 1485 : Grafheuvel 2, grafheuvel uit vroege bronstijd;
  - iii. CAI-nr. 150191 : Tranendal, ovalen rechthoek van 66 x 100 m., Viereckeschanze? – Keltische omheinde cultuurschans.
- t) Houtig erfgoed - Enkele Zomerlindes, Gewone beuken, Zomereiken en Mammoetbomen die konden ontsnappen aan de kaalkap van 1914-1918 :
- i. Halle (Halle), Rode Amerikaanse Eikendreef : 2de afdeling, sectie L, 416 D, 6 hakhoutstoven van Zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) – stamomtrek dikste exemplaar 478 (80);
  - ii. Halle (Halle), Rode Amerikaanse Eikendreef : 2de afdeling, sectie L, 335 Z, 7 opgaande Zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) – stamomtrek dikste exemplaar 251(150);
  - iii. Halle (Halle), Rode Amerikaanse Eikendreef : 2de afdeling, sectie L, 335 Z, opgaande Gewone beuk (*Fagus sylvatica*), plaatselijk gekend als 'Dikke Brigitte' – stamomtrek 539 (150);
  - iv. Halle (Halle), Rode Amerikaanse Eikendreef : 2de afdeling, sectie L, 416 A, 9 Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) – stamomtrek dikste exemplaar 340 (150);
  - v. Halle (Halle), Rode Amerikaanse Eikendreef : 2de afdeling, sectie L, 335 Z, 3 opgaande Zoete kers (*Prunus avium*) – stamomtrek dikste exemplaar 321 (150);
  - vi. Halle (Halle), Rode Amerikaanse Eikendreef : 2de afdeling, sectie L, 335 Z, vrijheidsboom 1830-1930, Zomerlinde (*Tilia platyphyllos*) – stamomtrek 176 (150);
  - vii. Halle (Halle), Rode Amerikaanse Eikendreef : 2de afdeling, sectie L, 335 Z, opgaande Tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*) – stamomtrek 298 (150);
  - viii. Halle (Halle), Rode Amerikaanse Eikendreef : 2de afdeling, sectie L, 335 Z, opgaande Zomereik (*Quercus robur*), plaatselijk gekend als 'Maurice Goossens' – stamomtrek 382 (150);
  - ix. Halle (Halle), Beukendreef : 2de afdeling, sectie L, 434 C, 6 Mammoetboom (*Sequoiadendron giganteum*) – stamomtrek dikste exemplaar 436 (150);
  - x. Halle (Halle) : 2de afdeling, sectie L, 336 C, 336 D, 336 F en 399, boswal waarvan de hoogte varieert van 55 tot 200 cm., met een lengte van ongeveer 472 m. en beplant met 91 knothaagbeuken – stamomtrek dikste exemplaar 196 (90);
  - xi. Halle (Halle) : 2de afdeling, sectie L, 336 C, opgaande Zomereik (*Quercus robur*) op boswal, stamomtrek 367 (150);
  - xii. Halle (Halle) : 2de afdeling, sectie L, 413 C, boswal waarvan de hoogte varieert van 10 tot 120 cm., met een lengte van ongeveer 688 m. en beplant met 42 knothaagbeuken – stamomtrek dikste exemplaar 272(100);

xiii Halle (Halle) : 2de afdeling, sectie L, 325 L8, 4 geknotte Haagbeuken (Carpinus betulus), stamontrek dikste exemplaar 176 (80), knot op 110.

Art. 3. De aflijning van de ankerplaats op schaal 1/25.000 wordt weergegeven op het plan als bijlage.

Brussel,

04 JAN. 2012

Vlaams Minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering,
Toerisme en Vlaamse Rand

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Geert Bourgeois', with a horizontal line underneath.

Geert BOURGEOIS